

05_04_048

Demokratiet er ikke bare en politisk teknikk.

Tyskland og Frankrike må sammen begynne forfra igjen, sier tysk politiker. 1949

Brev til Morgenbladet fra Randulf Haslund.

Ministerpresident Arnold i Nord-Rhin-Westfalen er en av de menn mange regner med som en av lederne i det kommende Tyskland. Ministerpresidenten — som minner meget om statsminister Gerhardsen — er arbeider og ble innsatt av okkupasjonsmyndighetene og senere valgt. I løpet av en samtale om de siste dagers begivenheter i Vest-Tyskland og om forholdet Tyskland—Europa uttaler han bl. a.:

— I dypeste forstand er det jo ikke jern og kull det kommer an på. Vårt største aktivum er vår arbeids- og livsvilje, vår tro og ansvarsfølelse. Seks av ministeriets medlemmer har vært i Caux i sommer og vi så klart at den ideologi som Moralsk Opprustning er talsmannen for nettopp appellerer til de egenskaper i vårt folk. Og disse dager har gitt oss det. Jeg ser tre områder hvor jeg tror vi har fått megen/hjelp. Når De har gått omkring her i Ruhr har De sett mange harde, livløse, likeglade ansikter. Mange er nesten apatiske. Og ikke minst de unge som føler seg snytt og skuffet og som ikke våger å feste tiltro til noe. De har liksom gjort seg ferdig med all kulturell, politisk og sosial interesse, kan ikke overkomme mer enn det å leve og være til. De er skeptiske. På det grunnlag kan vi aldri skape et fruktbart demokrati. For jeg ser mer og mer at demokrati ikke er en politisk teknikk. Et demokrati må hvile i den enkeltes overbeviste samvittighet. Anden og budskapet i revyen «Den gode vei» griper fatt i disse mennesker og viser dem veien tilbake til samfunnet, hvor de hører hjemme og kan spille en rolle. De ser levendegjort grunnsetningene for et nytt samfunn og for en ny sosial ordning.

Som europeer må jeg understreke et annet avgjørende punkt. Så lenge vi som politikere bare henger fast ved idealet om et nytt Europa, forblir det den samme håpløse illusjon det alltid har vært. Men her kommer til oss et samfunn av mennesker fra mange andre nasjoner. Og de lever det mellomfolkelige fellesskap politikere har som ideal. De er realistiske, de er en kjensgjerning

ingen kan bortforklare. Mange, ikke minst sosialdemokrater, har sagt til meg her i Düsseldorf disse dagene: «Den tanken om et nytt Europa er altså ikke bare illusjon. Den realiseres jo alt nå av noen.» Europa kan bare bli nytt hvis vi først og fremst tror på det. En ny verdensordning skapes av overbevisning og tro av mennesker som lever etter de idéer de tror på. Når mange nok gjør det, vil politikerne også måtte gripe det og de praktiske resultater vil foreligge.

— Og ikke minst betydningsfullt er det at på grunn av disse menneskers klare, åpne personligheter, på grunn av den måten de lever sammen og også sammen med oss på, er noe nytt og levende kommet tilbake til oss, noe som nesten var blitt borte fra våre liv. De har fått lukket opp rustningen vår i disse dagene. Regjeringer og parlamenter kan jo bare bli det de skal være og gjøre det riktige når det rette forhold hersker mellom menneskene. Skjer ikke det, står de maktesløse, selv om de har skapt aldri så gode lover.

— Hvordan kan de rette forhold mellom menneskene praktiseres i et land som er besatt og som har så sterke sosiale og politiske motsetninger?

— Det er min plikt som ansvarlig tysker å samarbeide med besettelsesmyndighetene. Det er lett nok å vinne tilslutning ved å gjøre nar av dem. Men det er min overbevisning at der er større forståelse for Tyskland både i England og Amerika enn der er i Tyskland for disse land. Samtidig må vi passe godt på at vi ikke spiller for meget på de nasjonale følelser. Vår oppgave er å finne et åndelig og moralsk grunnlag for fremtiden. Den ytre orden kan bare vokse fram gjennom en ny orden i de enkelte mennesker og denne orden kan bare skapes av en høyere makt. Det er vår oppgave og vår faste beslutning å arbeide på at Guds bilde som er nedlagt i ethvert menneskehjerte skal bli grunnlaget for en ny verdensordning. Derfor var det jeg sa ved fredsfesten i Münster at Frankrike og Tyskland må tilgi og glemme det som har vært og så

Ministerpresident Arnold i Nord-Rhin-Westfalen.

sammen begynne forfra igjen. Da kan vi gi meget sammen til verden og legge grunnlaget for varig fred.

Der arbeides lenge og hardt utenfor vinduene mine i presseklubben. Mange av Berlin-korrespondentene er kommet hit. Nyhetene kommer pr. telefon og går videre hjem. Rutefarten mellom baren og telefonen er sterk. Det er kort vei. Og nyhetene er ikke mange. Butikkvinduene langs hovedgaten er fulle. Men kanskje er det med varene som med mange av husene, det er bare fasade. Inni er ingenting. Men Tyskland er begynt å røre på seg igjen. Og vi mennesker venner oss så snart til nye ting. Jeg er alt vant til ruinene. Men inne på jernbanestasjonen er en stor vegg full med bilder av unge menn. Det er savnede som søkes. Sist hørt fra da og da på den og den front. Alder 18, 19 20 — Andre unge som er kommet hjem søker å sette murstykkene sammen for om mulig å gjenskape noen av de gamle bygningene. Nei, livet er langt fra normalt. Jeg tenker på de unge i Wuppertal, på byråsjefen i undervisningsdepartementet som stod opp og så til dem: «Jeg hadde bare to valg, selvmord eller forvandling. Får jeg kjempe sammen med dere for forvandling?» Og jeg tenker på statsmannen Arnold: «Frankrike og Tyskland må tilgi og glemme og sammen begynne forfra igjen. Da....»

Tyskland er begynt å leve igjen og å få selvaktelsen igjen. Hvilken retning skal ta det og hvem skal hjelpe det med å stake ut kursen?

Randulf Haslund.